

Sollentuna kommun

2023-01-10

1 (5)

Dnr 2020:8334

Uppföljningsbeslut

efter kvalitetsgranskning av av skolans hantering
av värdegrundsfrågor i undervisningen med fokus
på kontroversiella frågor

Sofielundsskolan i Sollentuna kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av hanteringen av kontroversiella frågor i undervisningen, i ämnen samhällskunskap och biologi, i årskurs 8 och 9 vid Sofielundsskolan. Granskningen genomfördes under vårterminen 2022.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen fyra utvecklingsområden som angetts i beslut den 4 maj 2022, dnr 2020:8334.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Sofielundsskolan senast den 13 januari 2023 ska redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Sollentuna kommun har inkommit med en sådan redovisning den 21 december 2022.

Beslut efter uppföljning:

Skolinspektionen bedömer vidtagna åtgärder på följande sätt:

Arbetet med kontroversiella frågor i samhällskunskap och biologi

Rektorn har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten.

Skolans stödjande strukturer för lärarnas hantering av kontroversiella frågor

Rektorn har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten.

Skolinspektionen avslutar därmed granskningen.

Bakgrund

Arbetet med kontroversiella frågor i samhällskunskap och biologi

Bedömningen i Skolinspektionens beslut efter granskning var att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande:

- Att använda strategier och metoder för att alla elever ska komma till tals i ett tillitsfullt klassrumsklimat.

- Att göra eleverna delaktiga i valet av kontroversiella frågor.
- Att ge eleverna möjligheter att, genom arbete med kontroversiella frågor, möta andra åsikter än de egna och öva på perspektivseende.

I huvudmannens redovisning beskrivs flera åtgärder av vikt i arbetet med kontroversiella frågor, som enligt huvudmannen har syftat till att stärka elevernas demokratiska kompetens. Genom att ta in externa experter har lärarna i samhällskunskap och biologi fått hjälp att utveckla diskussionsforum kring kontroversiella frågor. Skolans elevhälsoteam har också varit delaktiga, bland annat för att stötta upp och kartlägga samtalssklimatet i olika klasser. Under höstterminen 2022 har lärare skapat diskussionstillfällen för eleverna i såväl de granskade ämnena samhällskunskap och biologi som andra ämnen. Diskussionsövningarna har skett i olika konstellationer samt både i uppstyrd form och mer spontant. Bland de metoder som anges i redovisningen är att elever får ståndpunkter tilldelade sig att argumentera för och övningar i att parvis identifiera för- och nackdelar med olika ställningstaganden. I undervisningen har lärarna pratat om hur elever ska förhålla sig till varandra i samtal, både generellt och när man inte delar varandras åsikter. Genom inventering såväl i öppna som anonyma forum, har eleverna gjorts delaktiga i att lyfta ämnen som är av intresse för dem, vilka bland annat har rört integration, skönhetsideal och kontroversiella uttalanden i sociala medier, gängkriminalitet och skjutningar i närområdet, samt jämställdhetsrelaterade frågor.

Enligt huvudmannen har hanteringen av värdegrundsfrågor med fokus på kontroversiella frågor blivit ett fokusområde på hela skolan. Ytterligare åtgärder som planeras är att lärare i samband med olika arbetsområden ska samla in och fånga upp frågor som intresserar eleverna. Som en stående punkt varannan vecka på arbetslagsmöten ska lärarna tillsammans med en representant för elevhälsoteamet diskutera ämnen som eleverna pratar om utanför klassrummet, för att gemensamt uppmärksamma vilka frågor som kan vara aktuella att lyfta in i undervisningen.

Skolans stödjande strukturer för lärarnas hantering av kontroversiella frågor

Bedömningen var ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande:

- Att utveckla strategier för att identifiera och hantera kontroversiella frågor i undervisningen.

Av huvudmannens redovisning framgår att skolledningen har upprättat en plan för hur arbetet med att hantera värdegrundsfrågor som kan vara kontroversiella ska ta sig uttryck i verksamheten. Under det första steget, som har genomförts under höstterminen 2022, har alla lärare tagit del av Skolverkets stödmaterial *Komma igång med kontroversiella frågor*. Varje arbetslag ska också lyfta kontroversiella frågor som ett ämne under pedagogiska mötestider. Lärarna i samhällskunskap och biologi har fått tillgång till Skolinspektionens rapport *Skolans hantering av värdegrundsfrågor med fokus på kontroversiella frågor*. Vidare har skolledningen och lärare i samhällskunskap och biologi tagit del av Skolinspektionens seminarium om *Hur vi pratar om svåra frågor i skolan* och därefter följt upp det internt med diskussion, för vidare arbete under kommande termin. I nästa steg, som äger rum under vårterminen 2023, kommer lärarna sitta i tvärgrupper med Skolverkets stödmaterial *Undervisa om kontroversiella frågor*, under ledning av skolledningen och förstelärarna. Uppföljning och utvärdering av hur kontroversiella frågor hanteras i undervisningen kommer sedan att följas upp och utvärderas under vårterminen. Tanken är att kontroversiella frågor ska vara en del av det systematiska kvalitetsarbetet och finnas med på dagordningen under lärarnas pedagogiska möten.

Av redovisningen framgår att insatsen har medfört en ökad förståelse hos alla lärare om vikten av att arbeta med eleverna kring kontroversiella frågor samt en djupare insikt om vilka kompetensutvecklingsbehov som lärare har för att kunna arbeta med dessa typer av frågor. På längre sikt förväntar sig huvudmannen att svåra frågor kan fångas upp i undervisningen på ett bra sätt, att lärarna får kompetensutveckling och verktyg för att hantera dessa diskussioner, samt att eleverna ökar sitt inflytande över vilka frågor som lyfts i undervisningen. I förlängningen eftersträvar skolan även ett samarbete mellan lärare, såväl över ämnesgränser som genom alla årskurser, kring hur kontroversiella frågor med eleverna kan hanteras.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Karin Lindqvist

I handläggningen av ärendet har även Roger Persson, föredragande utredare deltagit.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/granskningar-pa-gang/skolans-hantering-av-vardegrundsfragor-med-fokus-pa-kontroversiella-fragor/>

Bilaga 1: Författningsstöd

Arbetet med kontroversiella frågor i samhällskunskap och biologi

1 kap. 4-5 §§ skollagen, 10 kap. 2 § skollagen

Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan

1. Skolans värdegrund och uppdrag. Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, Saklighet och allsidighet, Rättigheter och skyldigheter, Skolans uppdrag

2. Övergripande mål och riktlinjer. Normer och värden, Kunskaper, Elevernas ansvar och inflytande, Skola och hem

Kursplaner för ämnena biologi och samhällskunskap i grundskolan (förordning [SKOLFS 2010:37] om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet

Skolans stödjande strukturer för lärarnas hantering av kontroversiella frågor

1 kap. 4-5 §§ skollagen, 2 kap 10 § skollagen, 2 kap. 34 § skollagen,
4 kap. 3-5 §§, 2 kap 10 § skollagen, skollagen, 10 kap. 2 § skollagen

Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan

1. Skolans värdegrund och uppdrag. Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, Saklighet och allsidighet, Rättigheter och skyldigheter, Skolans uppdrag

2. Övergripande mål och riktlinjer. Normer och värden, Kunskaper, Elevernas ansvar och inflytande, Skola och hem, Rektorns ansvar